

ÇANAKKALE SAVAŞLARI
GELİBOLU TARİHİ ALAN BAŞKANLIĞI

ZAFERİN YEREL YANKISI

1923'TEN 1955'E ÇANAKKALE YEREL BASININDA ÇANAKKALE MUHAREBELERİ

EDİTÖR
BİLGİN GÜNGÖR
YASEMİN BİRTANE

ZAFERİN YEREL YANKISI

1923'ten 1955'e Çanakkale Yerel Basınında Çanakkale Muharebeleri

Editör

Bilgin GÜNGÖR

Yasemin BİRTANE

Çanakkale 2026

© T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ÇANAKKALE SAVAŞLARI GELİBOLU TARİHİ ALAN BAŞKANLIĞI
Kültür Eserleri Dizisi

ZAFERİN YEREL YANKISI
1923'ten 1955'e Çanakkale Yerel Basınında Çanakkale Muharebeleri

Genel Yayın Yönetmeni
Yusuf KARTAL

Yayın Koordinatörü
Serhat Çağlar AVCI

Editör
Bilgin GÜNGÖR
Yasemin BİRTANE

Tasarım
Sergin Berkay ÇAVUŞOĞLU

Bu kitap, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Bilgin Güngör yürütücülüğünde Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihî Alan Başkanlığıyla gerçekleştirilen "Zaferin Yerel Belleği: Çanakkale Yerel Basınında Çanakkale Savaşları Algısı (1915-1955)" başlıklı bilimsel araştırma projesinin akademik çıktısı olarak hazırlanmıştır.

Yayın hakları ÇATAB, 2026
5846 sayılı Kanun'dan doğan tüm hakları (tasarım, çoğaltma, yayma, umuma iletim, temsil ve işleme) Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığına aittir. Her hakkı saklıdır. Kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

GÜNGÖR, Bilgin ve BİRTANE, Yasemin
2026 Zaferin Yerel Yankısı: 1923'ten 1955'e Çanakkale Yerel Basınında Çanakkale Muharebeleri / Editör: Güngör, Bilgin; Birtane, Yasemin- Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2026.
208 s.: res.; 21 cm- (Kültür ve Turizm Bakanlığı; Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Yayınları Kültür Eserleri Dizisi)
I. Güngör Bilgin, Birtane Yasemin. II. k.a. III. seriler
956.101543
ISBN: 978-975-17-6682-3

İdare Yeri:
Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihî Alan Başkanlığı
Kemalpaşa Mahallesi, Kilye Mevkii No: 1 Eceabat, Çanakkale
Tel. 0286 814 11 28 • E-posta tarihialanbaskanligi@ktb.gov.tr

Aziz şehitlerimizin ve kahraman gazilerimizin hatıralarına saygıyla...

YIL 39
SAYI: 1397
ldığı Yer : Ç. Kale Yalı Cad.
ma Sokak No. 5 İl Basımevi
lnuyan Yarılar İade Olnamaz
Nisan / 1954

Çanakkale

anakkale şeh

münasebetle hisa

Törene, bütün vilâyet
Halk v

Çanakkale
hitleri Abidesi

A. Cevdet Tanyel

7 Nisan 1954 tarihi. Çanakkale için ve vatan için bir bay- olarak kutlanmağa . Bu gön hisarlıkta

Bu gün hisa
le şehitleri
atılacaktır.
büyük bir
törene Ista
beyrile bitli
yetter müme
nakkaleden
toplolugu ve
rak edecekt
misafiilerimiz
Marakas vup
iskelemize ya

İÇİNDEKİLER

TAKDİM 8

ÖNSÖZ 9

ÇANAKKALE YEREL BASININDA ÇANAKKALE MUHAREBELERİ'NİN İZLERİ: BİR GİRİŞ 10
Bilgin GÜNGÖR

ÇANAKKALE GAZETESİNDE ÇANAKKALE MUHAREBELERİ 20
Hayrettin İhsan ERKOÇ

YENİ GELİBOLU GAZETESİNDE ÇANAKKALE MUHAREBELERİ 40
Yasemin BİRTANE

BİGA'DA SABAH GAZETESİNDE ÇANAKKALE MUHAREBELERİ 56
Yasemin BİRTANE

KALE GAZETESİNDE ÇANAKKALE MUHAREBELERİ 64
Ömer Faruk ATEŞ

HÜR ÇANAKKALE GAZETESİNDE ÇANAKKALE MUHAREBELERİ 76
Hayrettin İhsan ERKOÇ

İNKILÂP GAZETESİNDE ÇANAKKALE MUHAREBELERİ 82
Ömer Faruk ATEŞ

İLERİ GAZETESİNDE ÇANAKKALE MUHAREBELERİ 98
Ömer Faruk ATEŞ

DEMOKRAT KÖYLÜ GAZETESİNDE ÇANAKKALE MUHAREBELERİ 104
Ömer Faruk ATEŞ

ANAFARTALAR GAZETESİNDE ÇANAKKALE MUHAREBELERİ 108
Yasemin BİRTANE

DEMOKRAT ÇANAKKALE GAZETESİNDE ÇANAKKALE MUHAREBELERİ 134
Yasemin BİRTANE

YENİ ADIM ve ÇANAKKALE MUALLİMLER BİRLİĞİ DERGİLERİNDE ÇANAKKALE MUHAREBELERİ 142
Sema ORUÇ

ANAFARTA DERGİSİNDE ÇANAKKALE MUHAREBELERİ 148
Sema ORUÇ
Fatma TOPRAK

TAKDİM

Çanakkale Muharebeleri, yalnızca Türk milleti için değil, dünya tarihi için de emsalsiz bir dönüm noktası, bir milletin varoluş mücadelesinin en şanlı sayfalarından biridir. Yedi düvele karşı verilen bu kutlu mücadele, vatan toprağının ne pahasına olursa olsun savunulacağının, bağımsızlık ruhunun ve sarsılmaz bir inancın en somut göstergesidir. Bugün bizlere düşen en büyük görev ise bu destanı yalnızca kalplerimizde hissetmekle kalmayıp, onu tüm yönleriyle, bilimsel veriler ışığında araştırmak, kaydetmek ve hafızamızı her daim diri tutmaktır.

Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihî Alan Başkanlığı olarak en temel gayemiz; bu mukaddes mirası korumak, şehitlerimizin aziz hatırasını yaşatmak ve "Çanakkale Ruhu"nu gelecek kuşaklara en doğru, en şeffaf şekilde aktarmaktır. Bu doğrultuda, şanlı zaferimizi ve onun bıraktığı izleri konu alan bilimsel, kültürel ve akademik çalışmaları desteklemek, Başkanlığımızın vizyonu ve varlık sebebi açısından hayati bir önem taşımaktadır.

İşte bu vizyonun kıymetli bir yansıması olarak, Başkanlığımız ile ortaklaşa yürütülen "Zaferin Yerel Belleği: Çanakkale Yerel Basınında Çanakkale Savaşları Algısı (1915-1955)" başlıklı bilimsel araştırma projesinin nihai ürünü olan bu değerli eseri literatüre kazandırmanın ve sizlerle buluşturmanın haklı gururunu yaşıyoruz.

Elinizdeki bu kıymetli eser, Cumhuriyetimizin kuruluş yılı olan 1923'ten, 18 Mart Zaferi'mizin 40. yıl dönümüne uzanan 32 yıllık süreçte, Çanakkale yerel basınının satır aralarında muharebelerin nasıl yankılandığını gün yüzüne çıkarmaktadır. Arşivlerin tozlu raflarından süzülüp gelen gazeteler ışığında hazırlanan bu çalışma; Çanakkale algısının şehrin yerel belleğinde nasıl bir yankı bulduğunu panoramik ve betimsel bir bakış açısıyla saptamaktadır.

Özellikle 1923'te Çanakkale gazetesi ve Yeni Adım dergisiyle atılan ilk tohumların, 1950'li yıllara gelindiğinde merkezden çevreye yayılarak nasıl zengin bir içeriğe dönüştüğünü bu eser sayesinde açıkça görebilmekteyiz.

Bu duygu ve düşüncelerle; yerel basınımızın doğuşundan ilk gelişim yıllarına uzanan bu süreçte Çanakkale Muharebeleri'nin izini süren bu anlamlı projenin hayata geçirilmesinde ve elinizdeki kitabın ortaya çıkmasında emeği geçen proje ekibine, değerli bölüm yazarlarına ve Başkanlığımız personeline teşekkürlerimi sunuyorum.

Başta Anafartalar Kahramanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, mücadele ve canlarıyla bu toprakları bize vatan kılan tüm şehit ve gazilerimizi rahmet, minnet ve saygıyla anıyorum.

İsmail KAŞDEMİR

Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihî Alan Başkanı

ÖNSÖZ

Bu kitap, Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihî Alan Başkanlığıyla yürütülen "Zaferin Yerel Belleği: Çanakkale Yerel Basınında Çanakkale Savaşları Algısı (1915-55)" başlıklı bilimsel araştırma projesinin akademik bir çıktısı olarak hazırlanmış olup 1923'ten 1955'e kadar Çanakkale'de yayımlanmış gazete ve dergilerde Çanakkale Muharebeleri'nin ne şekilde yankılandığını, hangi içeriklerle işlendiğini, ayrıca şehirde muharebelerle ilgili yaşanan gelişmelerin basına nasıl yansıdığını panoramik -ve büyük oranda betimsel- bir bakışla saptamayı hedeflemektedir. Gerek projede gerekse de kitapta incelenen gazete ve dergiler TBMM Kütüphanesi, Millî Kütüphane, İBB Atatürk Kitaplığı, Hakkı Tarık Us Koleksiyonu ve birtakım kişisel arşivlerden edinilmiştir.

Proje ve kitapta belirlenen tarih aralığı, Cumhuriyet'in kuruluşundan 18 Mart Zaferi'nin 40. yıl dönümüne kadarki dönemi imlemenin yanı sıra Çanakkale yerel basınının doğuşundan ilk gelişim yıllarına uzanan bir süreci kapsamaktadır. 1923'te Çanakkale gazetesi ve Yeni Adım dergisiyle ilk adımlarını atan yerel basın 1950'lerin ilk yarısından itibaren canlılık göstermeye başlamış, önceki zamanlara oranla daha fazla süreli yayınla temsil edilir olmuştur; ayrıca merkezden çevreye doğru belirgin bir genişleme eğilimine girmiştir. Yerel basındaki bu canlanma sonraki süreçte giderek ivme kazanmıştır. 1955 sonrasında yerel basının Çanakkale Muharebeleri'yle ilgili çok daha zengin bir içerik sunduğuna şüphe olmamakla birlikte hem projede hem de kitapta, bir başlangıç olarak ilk 32 yıllık sürece odaklanılmıştır. Tabii belirtmek gerekir ki 1923'ten 1955'e kadarki süreçte yayımlanan gazete ve dergilerin bütün sayılarına ulaşmak -tahmin edileceği üzere- mümkün olmamıştır. Bununla birlikte ulaşılabilen gazete ve dergi sayılarının dönemin yerel basın dünyasında, başka bir ifadeyle Çanakkale'nin yerel belleğinde Çanakkale Muharebeleri'nin nasıl algılandığını ana hatlarıyla anlamamıza olanak tanıdığını düşünmekteyiz.

Vurgulamak gerekir ki; araştırmamızın doğrudan odağı muharebelerin yerel basına yansıma biçimleri olup metin ve görsel içeriklerinin olgusal/tarihsel doğrulanması gibi bir yöntem izlenmemiştir; zira böyle bir yöntemin izlenmesi, çalışmanın kapsamının ve ana mecrasının tamamen değişmesine yol açacaktır. İçeriklerde yer alan bilgi eksiklikleri, abartılar veya tarihsel uyumsuzluklar (zayiat sayıları, komuta zinciri, olay aktarımları vb.); dönemin matbuat anlayışını, bilgiye erişim imkânlarını ve kamuoyu algısını göstermeleri bakımından edebiyat ve basın tarihi bağlamında önem kazanmaktadır. Bu tür hususlara müdahale etmek ya da metinlerde/görsellerde tarihsel düzeltme dipnotları kullanmak, temel amacımızın dışında kalmaktadır. Söz konusu amaç, içeriklerdeki tarihsel bilgi hatalarını düzeltmekte değil; 1923-1955 yılları arası yerel basının muharebeleri nasıl algıladığını, kamuoyuna ne şekilde aktardığını incelemekte düğümlenmektedir.

Bu kitabın ortaya çıkmasına katkı sundukları için Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihî Alan Başkanlığına ve bölüm yazarlarına teşekkürü bir borç bilirim.

Bilgin GÜNGÖR

Proje Yürütücüsü-Editör

2025

HÜR ÇANAKKALE GAZETESİNDE ÇANAKKALE MUHAREBELERİ

Hayrettin İhsan ERKOÇ

Demokrat Parti döneminde Çanakkale'de çıkan kısa ömürlü gazetelerden birisi olan Hür Çanakkale, yalnızca 1953'te yayımlanmış ve bir yılı tamamlamadan kapanmıştır (Atabay, 2015: 44). Gazetenin mevcut sayıları incelendiğinde Demokrat Parti çizgisinde yayın yaptığı anlaşılmaktadır.

Hür Çanakkale gazetesinde Çanakkale Muharebeleri'yle ilgili ilk yazı, gazetenin 15 Temmuz 1953 tarihinde basılan 1. sayısında Bana Göre köşesinde Attilâ Aykut tarafından "Selâm Size!..." başlığıyla yazılmıştır. Bu köşe yazısında Attilâ Aykut Çanakkale'nin muharebeler bağlamındaki önemine değinmiş, Türk askerinin kahramanlığını vurgulamış, çok fazla olmamakla birlikte dinî retorik de kullanmıştır. Yazıdan bir kısım şöyledir:

"Selâm size Çanakkaleliler!.. Selâm size doğudan batıya, kuzeyden güneye kadar vatan hudutlarının dört bucağından koşup gelen, hürriyet uğruna can veren dört yüz bin kahraman selâm size...

Karadan, denizden saldıran medeni (!) vahşeti, korkunç ateş ve cehennem sellerini evvela imanı, sonra da eti, kanı, canı, kemiğiyle durduran kahraman yiğitler selâm size…

Yabancıların 'Dardanel' geçidini, gerçekten geçilmez 'dar gelen' boğaz hâline sokan Kaleliler, Müstecip Onbaşılar, Edirneli Aliler, Erzurumlu Hüseyinler, Antepli Necipler, Egeli efeler, Karadenizli temeller, Ankaralı Mustafalar, İstanbullu Bülentler selâm size…

Vatan üstünde hangi oba var ki Çanakkale toprağında bir yiğidini uzatmamış, kalbinden bir parçayı oraya bırakmamış olsun?..

(…)

Çanakkale; bir milletin müşterek iman, müşterek azmi ve tek vatan sevgisiyle hamuru yoğrularak kurulmuş, toprakları kanla sulanarak filizlenmiş, kahramanlık verasetini bütün milletin nesillerine tapulamış, hürriyeti yaratan, hürriyeti doğuran tek memlekettir" (Aykut, 1953: 1, 4).

Hür Çanakkale

ÇANAKKALEDE ÇIKAR GÜNLÜK SİYASİ GAZETE

Saat meydanı No. 28/a — Yazı işlerini fiilen idare eden M

Çanakkale Şehitleri anılacak...

ANAFARTALAR MUHAREBESİNİN 38 nci YILDÖNÜMÜ BÜYÜK BİR MERASİMLE KUTLANACAK

İstanbul (Hususi) — Anafartalar muharebesinin 38 inci yıl dönümü münasebetiyle Çanakkale şehitliklerine yapılacak ziyaretin programı son şeklini almış bulunmaktadır. yaretler gibi mükemmel olması için bütün tedbirler alınmıştır. Davetlileri götürecek olan Bandırma vapurunda misafirlerin en iyi şekilde seyahat edebilmeleri için her türlü tertibat alınmıştır. Bu seneki geziye Türkiye Milli Talebe Federasyonu İstanbul Üniversitesi Talebe Birliği, İstanbul Teknik Üniversitesi Talebe Birliği, İstanbul Üniversitesi Talebe Birliği, İstanbul Yüksek okullar Ta-

"Çanakkale Şehitleri Anılacak…" başlıklı haber

Gazetenin 1 Ağustos 1953 tarihinde basılan sayısında "Çanakkale Şehitleri Anılacak…" başlıklı yazıda Anafartalar Muharebeleri'nin 38. yıl dönümü törenleri kapsamında Çanakkale şehitliklerine yapılacak gezi programının tamamlandığı duyurulmuş, İstanbul'dan Bandırma vapuruyla gelerek törene katılacak öğrenci birliklerinin adları ve askerî öğrencilerin okulları listelenmiş, ayrıca gençlerin bu törene ilgi göstermesinden övgüyle söz edilmiştir (Haber 1).

3 Ağustos 1953 tarihli sayıda Dr. S. Şükrü Pamirtan'ın "Menderes Kalesi" başlıklı köşe yazısında Çanakkale'nin ve burada kazanılan zaferin yakın dönem Türk tarihindeki önemine değinilmiş, bu zaferin ve sonraki askerî başarıların yarattığı ortam "Menderes Kalesi" olarak adlandırılarak Demokrat Parti'nin başarıları tarihteki bu zaferlere bağlanmıştır (1953: 1). Aynı sayıdaki "Çanakkale Abidesi'ne Yapılan Yardımlar" başlıklı kısa haberde de abidenin yapımı için yardım toplanmasına devam edildiği ve toplamda 652.631 liranın toplandığı duyurulmuştur (Haber 2).

Hür Çanakkale'nin 8 Ağustos 1953 tarihli sayısında yer alan "Çanakkale Harp Sahası 11 Ağustos'ta Ziyaret Edilecek" başlıklı haberde, belirtilen tarihte Çanakkale vilayetinin yanı sıra Gelibolu ve Eceabat kazalarından büyük grupların da ziyarete katılacakları yazılmıştır. Habere göre iki yıldır yapılan bu törenler Çanakkale ve yakınlarında büyük heyecan uyandırmaktadır, ayrıca İstanbul'dan gelecek ziyaretçi grubunun hazırlıkları tamamlanmıştır, gezi ise 10 Ağustos sabahı Galata rıhtımında yapılacak bir törenle başlayıp 12 Ağustos'ta sona erecektir (Haber 3).

Millî Savunma Vekâleti İstanbul Temsil Bürosunun Teşebbüsü İle

Çanakkale HarpSahası 11 Ağustosta ziyaret edilecek

11 Ağustosta Çanakkale muharebe sahasında yapılacak büyük merasime Çanakkale vilâyetinden Gelibolu ve Ece abat kazalarından da büyük kafileler halinde heyetler iştirak edecektir.

İki senedenberi yapılmakta olan bu ziyaret gezisi, Çanakkale ve mülhakatında umumî bir heyecana vesile olmaktadır.

Diğer taraftan, İstanbul Temsil bürosunda geziye ait bütün hazırlıklar tamamlanmıştır.

Gezi 10 Ağustos pazartesi günü saat 18 de Galata rıhtımında yapılacak bir merasimle başlayacak ve 12 Ağustos günü sona erecektir.

"Çanakkale Harp Sahası 11 Ağustos'ta Ziyaret Edilecek" haberi

Törenle ilgili bir diğer haber, gazetenin 11 Ağustos 1953 tarihinde basılan sayısında "Çanakkale Tarihî Günlerinden Birini Daha Yaşıyor" başlığıyla verilmiştir. Habere göre İstanbul'dan 500 kişilik bir grup Bandırma vapuruyla yola çıkacak, törene Türk, İngiliz ve Fransız muharip gazilerinin yanı sıra Ankara ve İstanbul'dan gelen şairler ile yerli ve yabancı askerî gençlik katılacaktır. Haberin devamında ise ziyaretçi grubun 11 Ağustos'ta Eceabat'ta karşılanacağı belirtilmiş ve sonraki törenin programı kısaca anlatılmıştır (Haber 4).

Hür Çanakkale'nin 13 Ağustos 1953 tarihli sayısındaki "Alçıtepe'de Yapılan Tören" başlıklı haberde söz konusu törenin nasıl icra edildiği anlatılmıştır. Buna göre Bandırma vapurundan Kilya'ya inen ziyaretçiler Alçıtepe'ye gitmişler ve burada hem Çanakkale'ye hem Saroz Körfezi'ne bakan hâkim tepedeki tribünlere geçmişlerdir. Haberde binlerce Türk askerinin şehit olduğu bu topraklarda düzenlenen törene Anafartalar'da çarpışmış İngiliz ve Fransız gazilerinin katılmasının önemi vurgulanmış, uluslararası bir etkinlik olan bu törene valinin katılmamasının ise üzüntü yarattığı belirtilmiştir. Ardından törende konuşan yüksek rütbeli komutanların adları verilmiş, onlardan sonra konuşan İngiliz ve Fransız gazilerin dostane sözleri ile Türk şehitlerinden hayranlıkla söz etmelerinin tezahüratla karşılandığı kaydedilmiş, ayrıca törenin sonunda İngiliz ve Fransız mezarlıklarına da uğranıldığına değinilmiştir (Haber 5).

Hür Çanakkale

SALI 11 AGUSTOS 1953 YIL: 1 SAYI: 24

ÇANAKKALEDE ÇIKAR GÜNLÜK SİYASİ GAZETE

t meydanı No. 28/a — Yazı işlerini fiilen idare eden Mes'ul Müdür Galip Mergen

Çanakkale tarihî günlerinden birini daha yaşıyor

Anafartalar muharebesinin otuz sekizinci yılı kutlanıyor

İstanbul 10 (Hususi)— Anafartalar muharebesinin 38 inci yıldönümü münasebetile yarın sabah Çanakkalede büyük bir tören tertip edilmiştir. M. S. Vekâleti İstanbul Temsil Bürosu tarafından hazırlanan törene; İstanbuldan 500 kişilik bir kafile bu akşam saat 18 de Yolcu Salonu önünde bir ihtiram kıtasının iştirakile yapılacak töreni müteakip Bandırma vapurile Kilyara hareket edecektir.

Yolcu salonundaki törene ihtiram kıtası, malûl gaziler, şehit ailelerini selâmlıyacak ve buradaki merasimden sonra; iki harp gemisi; Bandırma vapurunu Marmara açıklarına kadar uğurlıyacaktır.

İstanbuldan törene Türk, İngiliz ve Fransız eski muharirleri, malûl gazilerden başka; Ankara ve İstanbul şairleri; yerli ve yabancı askerî gençlik katılacaktır.

Heyet; 11 ağustos sabahı Eceabatta törenle karşılanacaktır. Çanakkale; Eceabat ve Geliboludan iştirak edecek büyük kafilelerin iştirakile Alçıtepede heyecanlı bir anma töreni yapılacaktır. Bu törende Çanakkalede çarpışmış olan eski muharipler hâtıralarını nakledecek, mahalli gezildikten ve davetlilere gereken izahat verildikten sonra; Türk İngiliz ve Fransız âbidelerine çelenkler konacaktır. Dönüşte; Nara burnuna gidilerek Dumlupınar şehitlerimiz için denize çelenkler atılacaktır.

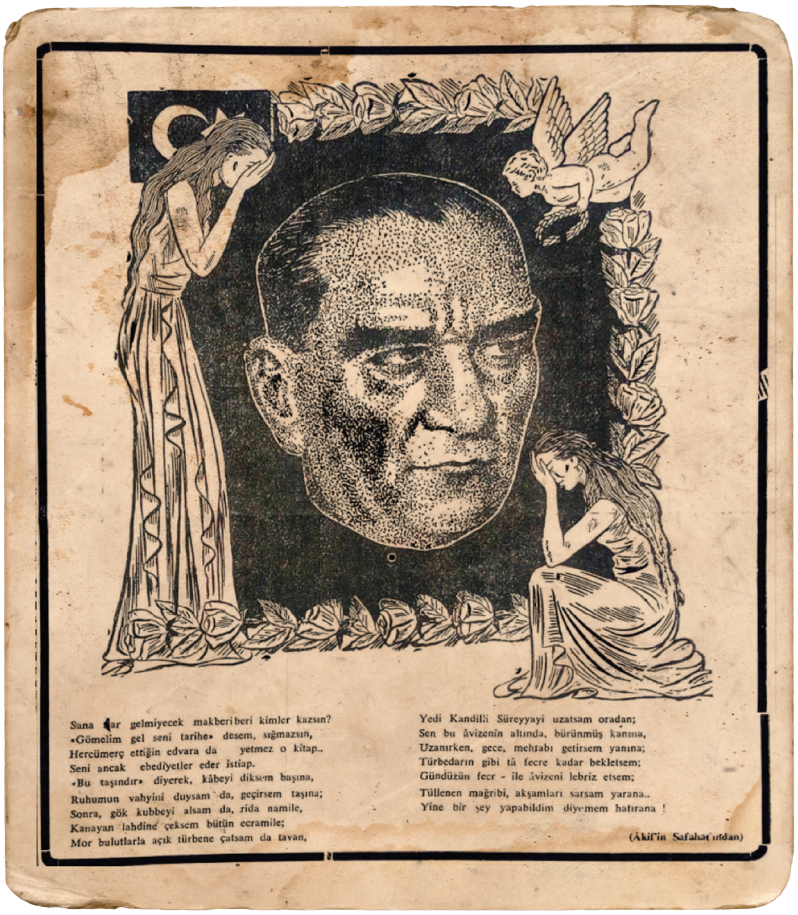
"Çanakkale Tarihî Günlerinden Birini Daha Yaşıyor" başlıklı haber

Hür Çanakkale'nin 21 Eylül 1953'te basılan sayısında Tetkikler başlıklı köşede İzmir Karşıyaka Lisesi İngilizce Öğretmeni Kemal Batu'nun "Çanakkale Çevresinin Turizm İmkânı" başlıklı yazı dizisinin dördüncü parçası yayımlanmıştır. Bu yazıda Çanakkale yakınlarında Truva ile Çimenlik ve Kilitbahir kalelerinden sonra bölgede görülmeye değer üçüncü en önemli tarihî kalıntılar olarak 18 Mart 1915'teki Boğaz Muharebesi'nde işlevselleşen toprak tabyalar sayılmış ve buraların kahramanca savunulduğuna değinilmiştir. Bunların yanı sıra kara muharebelerinde hayatlarını kaybetmiş İngiliz, Fransız, Avustralyalı, Yeni Zelandalı ve Türk askerlerin gömülü oldukları mezarların önemi vurgulanmıştır (Batu, 1953a: 1).

Çanakkale'nin turizm potansiyeli üzerinde duran Kemal Batu, gazetenin 23 Eylül 1953 tarihli sayısındaki köşe yazısında Kocaçimen Tepe'de bir otel inşa edilmesini önermiş, okuyuculara buradaki balkondan bakan bir turistin Suvla Limanı'na çıkarma yapan İngiliz, Avustralya ve Yeni Zelanda tümenleri ile Tuğgeneral Birdwood'u hayal edebileceğini, ayrıca Türk birlikleri karşısında yenilgiye uğrayan düşman birliklerinin perişanlığını kafasında canlandırabileceğini belirtmiştir (Batu, 1953b: 1).

Hür Çanakkale'nin 12 Ekim 1953 tarihli sayısında "Eski Muharipler Birliği Yıllık Kongresi" başlığıyla Çanakkale Muharebeleri'ni ilgilendiren bir yazıya yer verilmiştir. Bu yazıda bir önceki hafta yapılan kongrede konuşulan konular ve dilekler dört madde hâlinde sıralanmıştır ki bunlar 1) Eşit haklar sağlanması, 2) Çanakkale Abidesi'nin yeri hakkında mütalaalar ve istekler, 3) Malullere gösterilen kolaylıklardan eski muhariplerin de yararlanmaları, 4) Çanakkale Vilayeti Eski Muharipleri için uygun bir binanın sağlanmasıdır. Haberin devamında dördüncü maddenin Müstahkem Mevkii Komutanlığı tarafından halledileceği ve diğer dileklerin 22 Ekim'de Ankara'da yapılacak genel kongreye iletileceği belirtilmiştir (Haber 6).

Son olarak, Hür Çanakkale gazetesinin 10 Kasım 1953 tarihli sayısının ilk sayfasına 10 Kasım vesilesiyle bir Atatürk görseli alınmış, hemen altına Mehmet Akif'in Çanakkale şehitleri için yazdığı ve "Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?" şeklinde başlayan meşhur dizeleri konulmuştur. Böylelikle bu dizelere yeni bir bağlam katılmıştır (Görsel 1).

Sana dar gelmiyecek makberi beri kimler kazsın?
«Gömelim gel seni tarihe» desem, sığmazsın,
Hercümerç ettiğin edvara da yetmez o kitap..
Seni ancak ebediyetler eder istiap.
«Bu taşındır» diyerek, kâbeyi diksem başına,
Ruhumun vahyini duysam da, geçirsem taşına;
Sonra, gök kubbeyi alsam da, rida namile,
Kanayan lahdine çeksem bütün ecramile;
Mor bulutlarla açık türbene çatsam da tavan,
Yedi Kandilli Süreyyayi uzatsam oradan;
Sen bu âvizenin altında, bürünmüş kanına,
Uzanırken, gece, mehtabı getirsem yanına;
Türbedarın gibi tâ fecre kadar bekletsem;
Gündüzün fecr - ile âvizeni lebriz etsem;
Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarana..
Yine bir şey yapabildim diyemem hatırana !

(Akif'in Safahat'ından)

10 Kasım 1953 tarihinde Hür Çanakkale'nin ilk sayfasında çıkan ve Akif'in Çanakkale şehitleri için kaleme aldığı dizelerle sunulan Atatürk görseli

Sonuç olarak; Hür Çanakkale gazetesinde 1953 yılı içerisinde Çanakkale Muharebeleri'yle ilgili metinler 15 Temmuz, 1 Ağustos, 3 Ağustos, 8 Ağustos, 11 Ağustos, 13 Ağustos, 21 Eylül, 23 Eylül ve 12 Ekim günlerinde çıkan sayılarda basılmıştır. Bunlardan altısı isimsiz haber, dördü köşe yazısıdır (bu köşe yazıları Attilâ Aykut, S. Şükrü Pamirtan ve Kemal Batu'ya aittir). Haber ve köşe yazılarının ele aldıkları konular arasında Anafartalar Zaferi'ni anmak amacıyla düzenlenen törenler, yerli ve yabancı ziyaretçilerin anıtları ziyaretleri ve Çanakkale Şehitler Abidesi'nin inşa süreci bulunmaktadır. Haber ve köşe yazılarında Çanakkale Muharebeleri ele alınırken milliyetçi hatta bazı yerlerde hamasi bir üslup kullanıldığı, Türk ordusunun ve askerlerinin kahramanlıklarına çokça vurgu yapıldığı görülmektedir. Bunlarda ne Mustafa Kemal Atatürk'e ne de Osmanlı İmparatorluğu'na değinilmiştir. Gazetenin Demokrat Parti çizgisinde olmasına rağmen haber ve köşe yazılarında dinî retoriğin beklenenden daha az miktarda kullanıldığı görülmektedir. Bütün bu metinlere ek olarak, gazetenin 10 Kasım 1953 tarihli sayısında Akif'in Çanakkale şehitleri için kaleme aldığı dizelerle sunulan bir Atatürk görselinin bulunduğunu belirtelim.

Kaynakça

Atabay, Mithat (2015). Çanakkale Basın Tarihi (1923'ten Günümüze Çanakkale'de Yayınlanan Gazeteler, Dergiler ve Gazeteciler). Çanakkale: Paradigma Akademi Yayınları.

Aykut, Attilâ (1953, 15 Temmuz). "Selâm Size!...". Hür Çanakkale, 1, 4.

Batu, Kemal (1953a, 21 Eylül). "Çanakkale Çevresinin Turizm İmkânı 4". Hür Çanakkale, 1.

Batu, Kemal (1953b, 23 Eylül). "Çanakkale Çevresinin Turizm İmkânı 5". Hür Çanakkale, 1.

Görsel 1: Hür Çanakkale (1953, 10 Kasım). 1.

Haber 1: Hür Çanakkale (1953, 1 Ağustos). "Çanakkale Şehitleri Anılacak…", 1.

Haber 2: Hür Çanakkale (1953, 3 Ağustos). "Çanakkale Abidesi'ne Yapılan Yardımlar", 1.

Haber 3: Hür Çanakkale (1953, 8 Ağustos). "Çanakkale Harp Sahası 11 Ağustos'ta Ziyaret Edilecek", 1.

Haber 4: Hür Çanakkale (1953, 11 Ağustos). "Çanakkale Tarihî Günlerinden Birini Daha Yaşıyor", 1.

Haber 5: Hür Çanakkale (1953, 13 Ağustos). "Alçıtepe'de Yapılan Tören", 1.

Haber 6: Hür Çanakkale (1953, 12 Ekim). "Eski Muharipler Birliği Yıllık Kongresi", 1.

Pamirtan, S. Şükrü (1953, 3 Ağustos). "Menderes Kalesi". Hür Çanakkale, 1.